

Archeologisch bureauonderzoek

**Keizersweg 79, Holten
gemeente Rijssen-Holten
(OV).**

mei 2021

Versie 2 (definitief)

In opdracht van:
Aveco de Bondt

Colofon

Laagland Archeologie Rapport 267

Archeologisch bureauonderzoek Keizersweg 79 te Holten, gemeente Rijssen-Holten (OV)

Auteur: Erwin Brouwer

In opdracht van: Aveco de Bondt

Foto's en tekeningen: Laagland Archeologie

Status rapport: definitief

Controle: F. Westra

Autorisatie: E.W. Brouwer

ISSN 2468-4759

Laagland Archeologie V.O.F
Virulyweg 21F
7602 RG Almelo

E-mail: info@laaglandarcheologie.nl
KvK-Nummer: 60294418

© Laagland Archeologie V.O.F, Almelo, mei 2021

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers. Laagland Archeologie V.O.F. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Samenvatting

Laagland Archeologie heeft in maart 2019 een Archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd voor een perceel nabij de Keizersweg 79 te Holten. Het onderzoek vond plaats in verband met een bestemmingsplanwijziging: er zijn plannen een parkeerplaats en een distributiegebouw te ontwikkelen.

Het bureauonderzoek had tot doel een archeologisch verwachtingsmodel op te stellen. Centraal staat daarbij de vraag of en zo ja welke archeologische resten (complextype, datering, diepteligging en gaafheid) in het plangebied kunnen worden verwacht.

Door middel van een archeologisch bureauonderzoek is de archeologische potentie in kaart gebracht. Dit onderzoek heeft geresulteerd in een archeologisch verwachtingsmodel.

Op de gemeentelijke archeologische verwachtingskaart heeft alleen het meest zuidelijke deel een middelhoge verwachting. Het resterende deel heeft geen of een lage verwachting. Bodemkundig en geomorfologisch ligt het plangebied in een relatief laag gebied. In het oosten komt een gordeldekzandrug en een stuwwal voor. In de omgeving zijn een aantal kleinere geïsoleerde dekzandruggen. Vanaf circa 3850 voor Chr. is het terrein met veen begroeid geweest. In historische tijden is het aldoor onbebouwd gebleven. Het werd aldoor als grasland gebruikt. In de afgelopen eeuw heeft ruilverkaveling plaatsgevonden. In naburige percelen is de bodem tot in het dekzand verstoord, vermoedelijk als gevolg van die ruilverkaveling. Het is aannemelijk dat ook in het plangebied sprake is van een ernstig verstoord bodemprofiel.

Op basis van het bureauonderzoek geldt een lage verwachting op archeologische resten. Aangezien het bodemprofiel vermoedelijk tot in de C-horizont is verstoord, zijn eventueel aanwezige resten waarschijnlijk ook niet meer in context aanwezig.

Op basis van de resultaten van het onderzoek wordt geadviseerd geen nader archeologisch vervolgonderzoek in het plangebied uit te voeren. Dit bureauonderzoek is daarmee de laatste stap in het De implementatie van dit advies is overgenomen door de bevoegde overheid, de gemeente Rijssen-Holten.

Samenvatting	5
1 Inleiding	7
1.1 Aanleiding onderzoek	7
1.2 Afbakening plan- en onderzoeksgebied	7
1.3 Administratieve gegevens	8
1.4 Huidige situatie en toekomstig gebruik	9
1.5 Gemeentelijk beleid	9
1.6 Onderzoeksdoel	10
2 Inventarisatie	11
2.1 Inleiding	11
2.2 Landschappelijke ontwikkeling	11
2.3 Archeologie	14
2.3.1 Bekende archeologische waarden	14
2.3.2 Gemeentelijke verwachtingskaart	14
2.3.3 Eerder archeologisch onderzoek	14
2.4 Historie	16
3 Conclusie en verwachtingsmodel	19
3.1 Conclusie	19
3.2 Verwachtingsmodel	19
4 Selectieadvies	21
literatuur	22
BIJLAGE 1 AMZ-cyclus	24
BIJLAGE 2 Archeologische perioden	25
BIJLAGE 3 Geomorfologische kaart	26
BIJLAGE 4 Actueel Hoogtebestand Nederland	27
BIJLAGE 5 Gemeentelijke archeologische verwachtingskaart	28
BIJLAGE 6 Bodemkaart	29
BIJLAGE 7 Waarnemingen, AMK-terreinen en onderzoeksmeldingen	30
BIJLAGE 8 Dikte verstoord pakket naburig onderzoek	31
BIJLAGE 9 Diepte intact dekzand naburig onderzoek	32

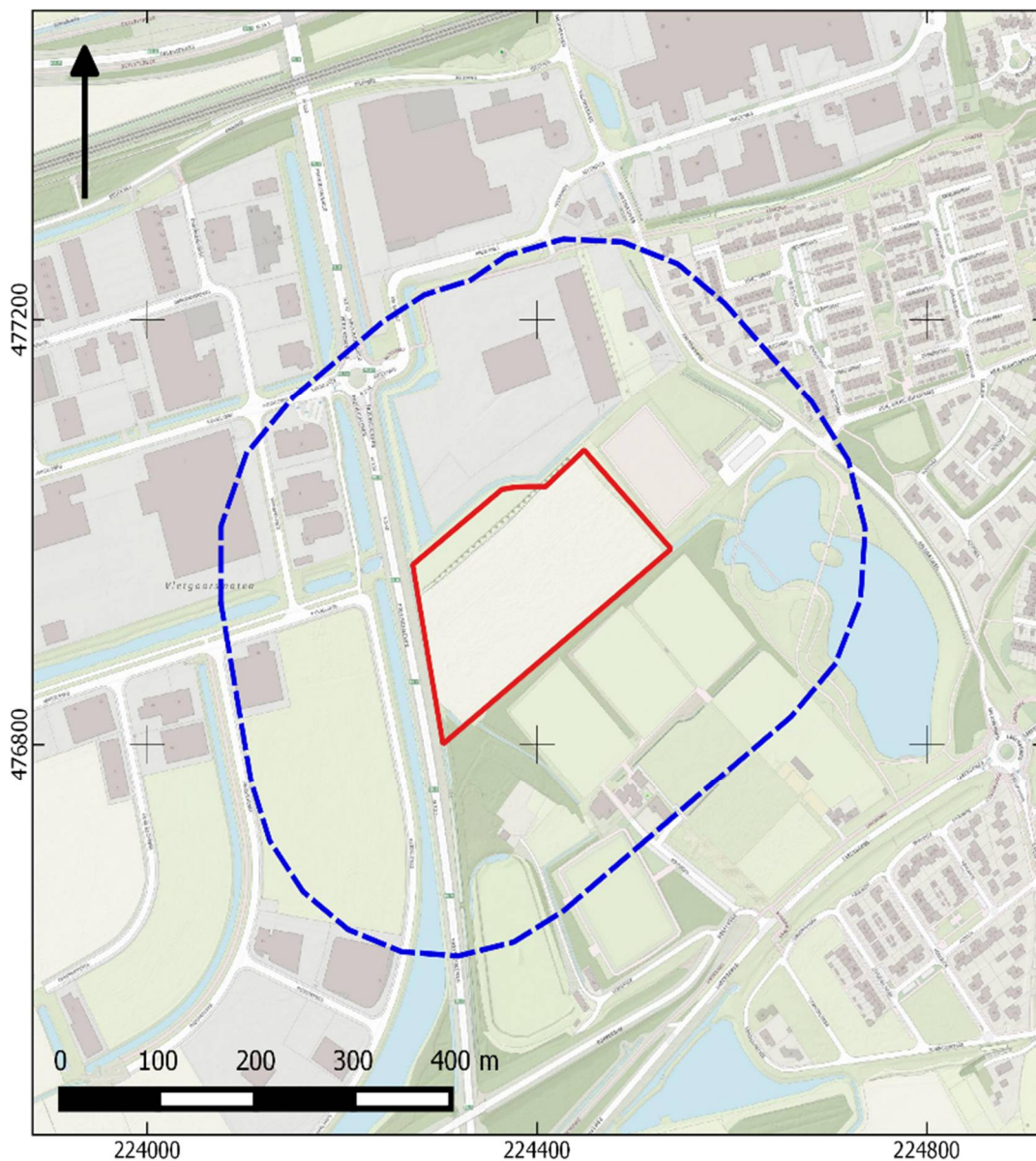
HOOFDSTUK 1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING ONDERZOEK

De aanleiding voor het onderzoek vormt de geplande uitbreiding van transportbedrijf Müller aan de Keizersweg 79 te Holten, gemeente Rijssen-Holten (OV). Hiertoe is een bestemmingsplanwijziging vereist. De gemeente Rijssen-Holten heeft een eigen archeologiebeleid. Op basis van het bestemmingsplan dient archeologisch onderzoek uitgevoerd te worden om aan te tonen dat eventueel aanwezige archeologische waarden niet onevenredig worden of kunnen worden geschaad door de geplande bouwactiviteiten.

1.2 AFBAKENING PLAN- EN ONDERZOEKSGBIED

Het plangebied betreft een perceel naast de Keizersweg 79 in Holten, gemeente Rijssen-Holten (OV), zie onderstaande afbeelding.

Afbeelding 1. Ligging van het plan- en onderzoeksgebied.

Het plangebied heeft een omvang van circa 3,6 ha. Voor een beter begrip van de bodemkundige omstandigheden en de archeologie van de planlocatie is een groter gebied bestudeerd. Een zone van 200 m rondom het plangebied wordt voldoende geacht om de archeologische potentie van het plangebied in kaart te brengen. Deze zone wordt aangeduid als 'onderzoeksgebied'.

1.3 ADMINISTRatieve GEGEVENS

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS	
Provincie	Overijssel
Gemeente	Rijssen-Holten
Plaats	Holten
Toponiem	Keizersweg 79

Laagland Archeologie projectnummer	HOKE191
Datum conceptrapportage	14-3-2019
Datum definitief rapport	12-05-2021
XY-coördinaten	224270/476970
	224450/477075
	224300/476800
	224535/476985
Oppervlakte/lengte plangebied	circa 3,6 ha
Datering	mesolithicum - nieuwe tijd
Complextype	Nietopgehoogde, individuele huisplaats
Onderzoeksmeldingsnr	4679666100
AMK-terrein	n.v.t.
Vondstmeldingsnr.	n.v.t.
Type onderzoek	Archeologisch bureauonderzoek
Opdrachtgever	Aveco de Bondt
Goedkeuring bevoegde overheid	4-5-2021
Bevoegde overheid	gemeente Rijssen-Holten
Adviseur namens bevoegde overheid	A. Vissinga
Beheer documentatie	Bibliotheek RCE archief Laagland Archeologie vof
Uitvoerder	Laagland Archeologie V.O.F. Virulyweg 21F 7602 RG Almelo 06 51 95 35 53
Projectleider	Erwin Brouwer erwin.brouwer@laaglandarcheologie.nl

Tabel 1. Objectgegevens.

1.4 HUIDIGE SITUATIE EN TOEKOMSTIG GEBRUIK

Het plangebied is momenteel in gebruik als maïsakker. Het plangebied zal grotendeels worden ingericht als parkeerterrein, maar er komt ook een extra distributiegebouw. De locatie en omvang hiervan is in dit stadium nog niet bekend.

1.5 GEMEENTELIJK BELEID

Het grootste deel van het plangebied ligt in een zone met geen/een lage archeologische verwachting (zie bijlage 5). Een relatief klein deel – circa 8800 m² - heeft een middelhoge verwachting en grenst aan een zone met een hoge verwachting. In het bestemmingsplan Wonen Holten, sportcomplex Vletgoor (regel

6) is aangegeven dat archeologisch onderzoek verplicht is indien de omvang van het te verstoren gebied groter is dan 250 m² en de verstoringen dieper reiken dan 50 cm -mv. De omvang van de geplande verstoringen overschrijdt de vrijstellingsgrenzen zoals die in het vigerende gemeentelijk archeologiebeleid zijn aangegeven.

1.6 ONDERZOEKSDOEL

Het uitgevoerde onderzoek behoort tot de eerste fasen in het huidige archeologische onderzoeksproces (zie bijlage 1). Het bureauonderzoek heeft tot doel een archeologisch verwachtingsmodel op te stellen aan de hand van bestaande bronnen, en te bepalen of en zo ja welke delen van het plangebied in aanmerking komen voor vervolgonderzoek. Het verwachtingsmodel wordt getoetst en zo nodig aangevuld door middel van een verkennend booronderzoek. Op grond van de resultaten van dit onderzoek kan worden beoordeeld of en zo ja, welke vorm van vervolgonderzoek nodig is om de archeologische waarde van het gebied te kunnen vaststellen.

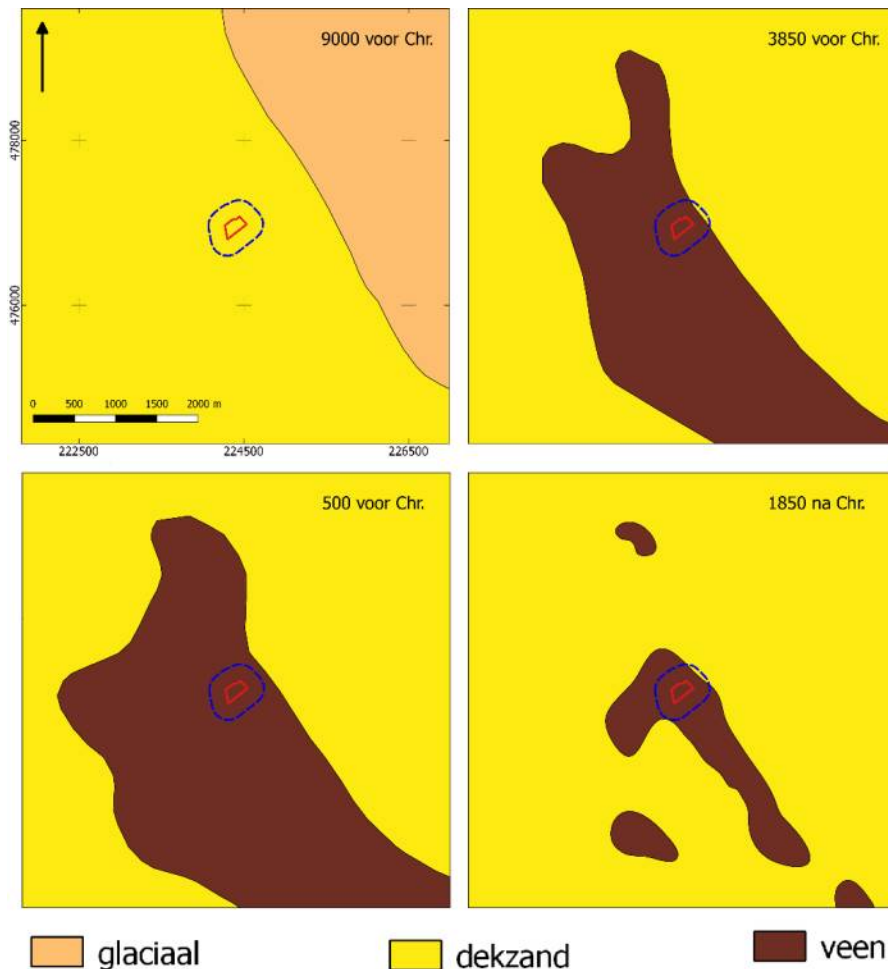
HOOFDSTUK 2 INVENTARISATIE

2.1 INLEIDING

In dit hoofdstuk worden de relevante landschappelijke ontwikkeling en huidige bodemkundige situatie beschreven. Tevens wordt ingegaan op de bekende archeologische waarden in de omgeving van het plangebied en de historische situatie. Voor wat betreft de in de tekst genoemde archeologische perioden wordt verwezen naar bijlage 2.

2.2 LANDSCHAPPELIJKE ONTWIKKELING

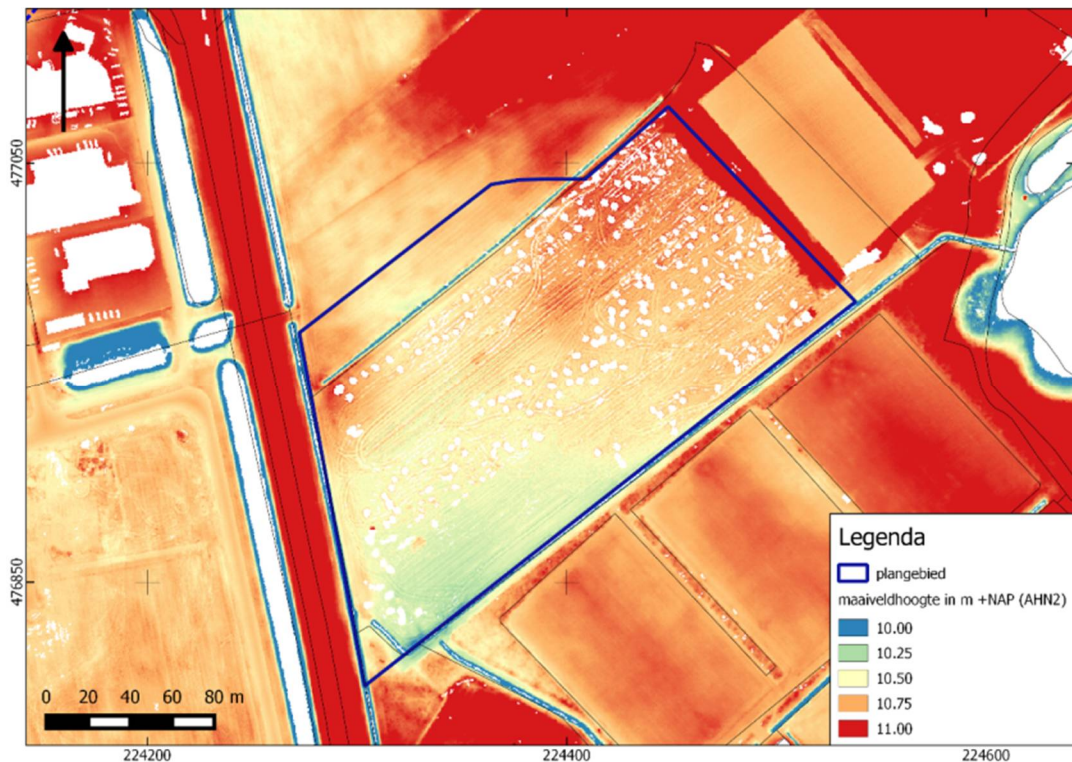
Het plangebied ligt in het Oost-Nederlandse dekzandgebied. Dit gebied wordt gekenmerkt door geïsoleerd liggende stuwwallen temidden van dekzandvlakten en -ruggen. Het plangebied ligt aan de voet van een dergelijke stuwwal (Sallandse Heuvelrug), die zich van Holten richting Luttenberg uitstrekt. De stuwwallen zijn gedurende de voorlaatste ijstijd (Saalien, 238 – 126 duizend jaar voor heden) ontstaan onder invloed van het landijs. Ze bestaan uit gestuwde oudere afzettingen, voornamelijk rivierafzettingen van leem, zand, klei en grind. Tegen het einde van de laatste ijstijd (Weichselien, 116.000 – 11.500 voor heden) is een dik pakket dekzand afgezet. In de loop van de huidige warme periode (Holoceen, vanaf 11.500 jaar geleden) kon door diverse oorzaken veen ontstaan. Rond 3850 voor Chr. was het plangebied met veen bedekt (zie onderstaande afbeelding). Dit veen kon zich handhaven tot circa 1000 na Chr. Vanaf dat jaar werd in toenemende mate veen gewonnen waardoor het veenareaal geleidelijk in omvang afnam. Toch was rond 1850 mogelijk nog steeds sprake van veen in het plangebied.

Afbeelding 2. Paleogeografische ontwikkeling van 9000 voor Chr. – 1850 na Chr. (naar Vos e.a., 2013).

Op de geomorfologische kaart (bijlage 3) ligt het plangebied in een zone van ten dele verspoelde dekzanden. Ten noordoosten bevinden zich gordeldekzanden, die een overgang vormen van de relatief laaggelegen dekzandvlakte naar de hooggelegen stuwwal. De bebouwde kom van Holten is niet gekarteerd, maar zeer waarschijnlijk is het aangrenzende, bebouwde deel van Holten op gordeldekzanden gebouwd.

Ten zuiden van het plangebied komt een strook met dekzandwelvingen voor. Op het AHN (Actueel Hoogtebestand Nederland), zie bijlage 4 is de hierboven beschreven situatie goed herkenbaar: het plangebied ligt aan de voet van de hooggelegen stuwwal (rood). De gordeldekzanden die tegen de stuwwal aan liggen zijn eveneens herkenbaar (geel) en het plangebied lijkt op een overgang van de gordeldekzanden naar de lager gelegen en tamelijk grillige vlakte van verspoelde dekzanden te liggen. Onderstaande afbeelding toont een sterk op het plangebied ingezoomd beeld van het AHN.

Afbeelding 3. Detailopname van het plangebied op het AHN.

Hierop is duidelijk te zien dat het noordoostelijke deel iets (circa 30-40 cm) hoger ligt dan het zuidelijke. Ploegvoren en bandensporen zijn te zien als smalle noordoost-zuidwest georiënteerde lijnen; de talloze witte vlekjes in het plangebied betreffen waterplassen. De rechthoekige vlakken ten zuidoosten van het plangebied betreffen sportvelden die enigszins geëgaliseerd en waarschijnlijk ook opgehoogd zijn. Ten opzichte van het omringende gebied aan de overzijde van de Keizersweg ligt met name het zuidwestelijke deel wat lager, wat erop kan wijzen dat hier grond is afgegraven.

Bodemkundig (bijlage 6) ligt het gebied in een zone met moerige eerdgronden. Dekzand ligt ondieper dan 120 cm onder het maaiveld. De moerige eerdlaag is een restant van het oorspronkelijke veenpakket. Meestal betreft het een omgewerkte, met zand vermengde laag. Rondom komen koopveengronden voor. Ook hier ligt dekzand binnen 120 cm onder het maaiveld. Ook koopveengronden bestaan bijna volledig uit moerig materiaal. Noordoostelijk van het plangebied, corresponderend met de zone waar gordeldekzanden zijn aangegeven op de geomorfologische kaart, komen veldpodzolgronden voor. Hier ligt dekzand aan het maaiveld. De vorming van een podzolbodem duidt erop dat het terrein gedurende lange tijd voldoende ontwaterd is geweest om bodemvorming mogelijk te maken, maar meestal zijn veldpodzolgronden desondanks tamelijk vochtige gronden, die weinig geschikt zijn voor vroegere landbouwmethoden.

2.3 ARCHEOLOGIE

2.3.1 BEKENDE ARCHEOLOGISCHE WAARDEN

Bijlage 7 toont de locaties van de bekende archeologische waarden en de uitgevoerde archeologische onderzoeken in de omgeving van het plangebied. In het plan- en onderzoeksgebied zijn geen bekende waarden geregistreerd.

Op de gordeldekzanden ten oosten van het plangebied komen diverse waarnemingen voor. In de meeste gevallen gaat het om bewerkt vuursteen dat is gedateerd in het mesolithicum. Het complextype is in alle gevallen echter onbekend, hoewel op grond van de vondstaantallen vermoed wordt dat het om vaak om nederzettingsvondsten gaat. (waarnemingen 2297, 2517, 13779, 13793 en 13794). Waarnemingen 2506 en 4923 betreffen twee stenen bijlen uit de periode midden-neolithicum tot laat-neolithicum/bronstijd. Waarneming 13724 heeft betrekking op een vindplaats uit de vroege nieuwe tijd (nederzetting, onbepaald; diverse fragmenten aardewerk en een waterput). Onder waarneming 416012 zijn vuursteenfragmenten, een haardkuil en paalgaten uit het mesolithicum geregistreerd (complextype: kampdorp), diverse paalkuilen die worden toegeschreven aan een landweer uit de late middeleeuwen – nieuwe tijd en een waterput uit de late middeleeuwen – vroege nieuwe tijd.

AMK-terreinen (= Archeologische Monumentenkaart) zijn terreinen waarvan bekend is dat zich archeologische resten in de grond bevinden. Het archeologisch belang daarvan is bovendien gewaardeerd. Zo zijn er AMK-terreinen van archeologisch belang, hoog, zeer hoog archeologisch belang en wettelijk beschermde AMK-terreinen van zeer hoog archeologisch belang).

2.3.2 GEMEENTELIJKE VERWACHTINGSKAART

Op de gemeentelijke verwachtingskaart (bijlage 5) ligt het plangebied overwegend in een zone met geen/een lage archeologische verwachting op het aantreffen van archeologische resten. Het meest zuidelijke deel (circa 8800 m²) heeft een middelhoge verwachting.

2.3.3 EERDER ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK

In de omgeving van het plangebied hebben eerder archeologische onderzoeken plaatsgevonden. De onderzochte locaties zijn afgebeeld in bijlage 7. Onderstaande tabel geeft de belangrijkste resultaten/conclusies van de uitgevoerde (relevante) onderzoeken.

Onderzoeksmelding 3701 betreft een bureau- en verkennend booronderzoek, grenzend aan de westzijde van het plangebied.¹ Het betreffende onderzoek is niet gepubliceerd in Archis3 of het E-depot voor archeologie, maar op basis van een samenvatting in het vervolgonderzoek (onderzoeksmelding 23037) heeft het betreffende onderzoek geresulteerd in vrijgave van een groot deel van het plangebied. Die vrijgave had onder andere betrekking op het terrein direct westelijk van het huidige plangebied en is gebaseerd op een vrijwel volledig verstoord bodemprofiel ter plaatse.

¹ Oudhof e.a., 2002.

Onderzoeksmelding 20565 ligt ongeveer 350 m ten zuidwesten van het plangebied.² In dit plangebied komen plaggendekken voor. Op de locaties waar deze aanwezig zijn is sprake van een hoge archeologische verwachting. Het booronderzoek heeft uitgewezen dat dit plaggendek nog grotendeels intact is. Ook de dekzandtop eronder is voor een belangrijk deel nog intact. Aanbevolen wordt daarom een vervolgonderzoek in de vorm van proefsleuven (zie onderzoeksmelding 14935).

Onderzoeksmelding 23037 betreft een aanvullend booronderzoek, ongeveer 180 m ten zuiden van het plangebied.³ Dit terrein ligt op een dekzandkop. In 26 boringen zijn B-horizonten aangetroffen en deze boringen clusteren bovendien. Er zijn geen archeologische indicatoren gezien, afgezien van houtskool. Vervolgonderzoek wordt niet geadviseerd. Ook hier zijn de boorbeschrijvingen verwerkt tot een geïnterpoleerde verstoringsdiktekaart (bijlage 8 en een kaart met de intacte dekzandkop en de verspreiding van B- en BC-horizonten (bijlage 9). Echter deze bijlagen zijn gebaseerd op een selectie van de uitgevoerde boringen: alleen de boringen het dichtst bij het huidige plangebied zijn verwerkt. Uit bijlage 8 blijkt dat de gemiddelde verstoringsdiepte rond de 40 cm ligt, maar in het meest noordelijke deel (buiten de zandkop) is de bodem circa 75 cm of meer verstoord. Bijlage 9 toont ook hier een overgang van veengronden naar hogere zandgronden. Op de zandopduiking is sprake van een sterke clustering van B- en BC-horizonten. Vervolgonderzoek werd niet geadviseerd.

Onderzoeksmelding 26467 betreft een bureau- en verkennend booronderzoek. Dit terrein grenst aan het noordelijke deel van het plangebied.⁴ Op basis van het bureauonderzoek heeft het westelijk deel van het plangebied een lage verwachting en het oostelijk deel een middelhoge verwachting voor sporen vanaf het mesolithicum tot en met de nieuwe tijd. Op basis van het uitgevoerde booronderzoek heeft het gehele plangebied een lage verwachting: het westelijke deel is waarschijnlijk afgeveend en het hele plangebied is waarschijnlijk verstoord door diepploegen bij de ruilverkaveling in de afgelopen eeuw. In het westelijke deel (zone met koopveengronden) is het bodemprofiel tot in het dekzand volledig verstoord. In het oostelijk deel is het bodemprofiel eveneens grotendeels verstoord, uitgezonderd twee boringen.

Bijlage 8 toont de geïnterpoleerde dikte van het verstoorde pakket in dit en een ander plangebied, gebaseerd op de boorbeschrijvingen van de betreffende rapportage. Hieruit blijkt dat het westelijke deel tot een diepte variërend van circa 40 tot meer dan 90 cm –mv is verstoord. Bijlage 9 toont de diepte van het nog intacte dekzand in m +NAP. In dit plangebied is een duidelijke overgang van veengronden (waar het dekzand op circa 10 m +NAP ligt) naar zandgronden (intact dekzand ligt op een hoogte van circa 11,50 m +NAP) te zien. In twee boringen is een intacte BC-horizont aangetroffen. Vervolgonderzoek wordt niet geadviseerd.

Onderzoeksmelding 14935 betreft een proefsleuvenonderzoek op verschillende locaties. De dichtstbijzijnde onderzoekslocatie ligt ongeveer 500 m ten zuidoosten van het plangebied. Dit onderzoek is een vervolg op onderzoeksmelding 20565.⁵ Tijdens dit onderzoek zijn vondsten gedaan en zijn grondsporen aangetroffen (zie waarneming 416012). Bij dit onderzoek zijn ondermeer vele paalkuiltjes aangetroffen die in verband worden gebracht met een landweer uit de late middeleeuwen – nieuwe tijd (zie onderstaande afbeelding). Landweren bestonden meestal uit een stelsel van grachten en wallen. Ze waren vaak beplant met braamstruiken en/of palenzwormen. Het doel was niet zozeer om lieden met kwade bedoelingen buiten te houden, maar om ze te bemoeilijken het gebied te verlaten, zodat ze alsnog in de kraag gegrepen konden worden. Daarnaast dienden ze als

² Diepeveen-Jansen e.a., 2004. Het onderzoeksrapport bevat geen boorbeschrijvingen.

³ Verschoor e.a., 2008 (2)

⁴ Verschoor e.a., 2008 (1).

⁵ Van Mousch e.a., 2006

veekering. De landweer hing waarschijnlijk samen met kasteel Waerdenborgh dat tot circa 1530 heeft bestaan.

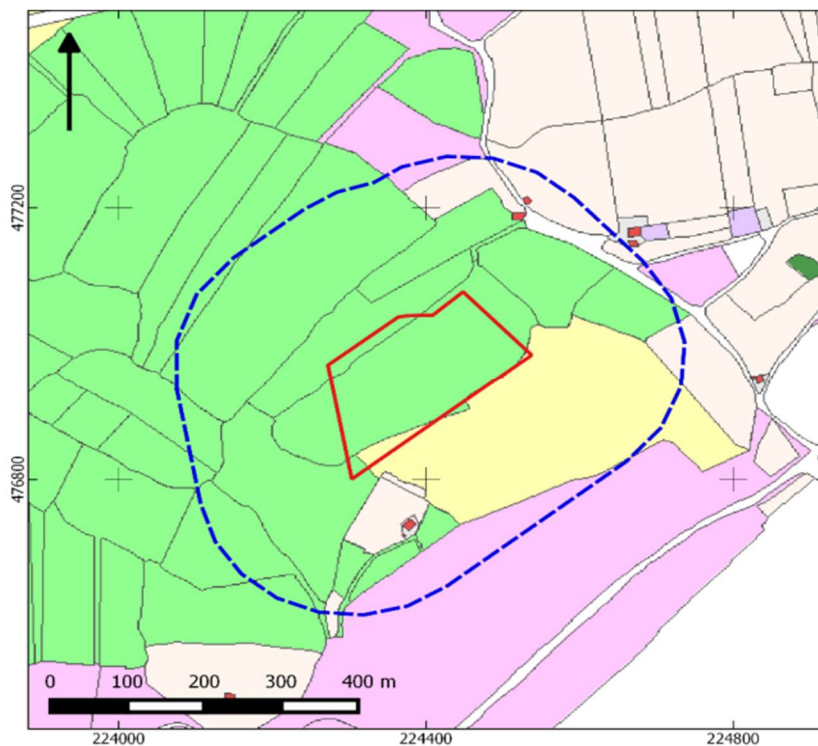

Afbeelding 4. Afbeelding van het traject van de landweer (rode pijlen) uit de Nieuwe Geographische Reise- en Zak-Atlas van Jan Christiaan Sepp (1773). Overgenomen van Van Mousch e.a., 2006; 40. De blauwe cirkel markeert (bij benadering) de locatie van het huidige plangebied.

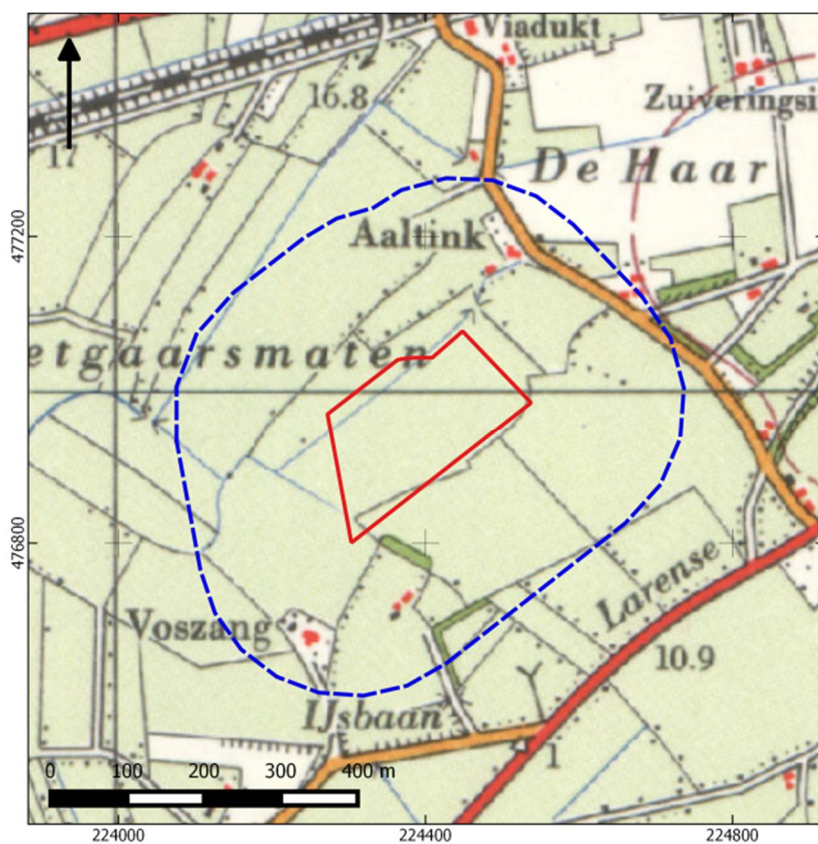
2.4 HISTORIE

Op de eerste kadastrale kaart (circa 1832)⁶ is het plangebied en haar omgeving nog onbebouwd (zie onderstaande afbeelding). Het terrein is op de OAT (Oorspronkelijke Aanwijzende Tafel) overwegend aangeduid als grasland. Op de hogere gronden ten oosten en zuidwesten komt bouwland (met plaggendek) voor. Zuidelijk van het plangebied ligt een boerderij met erf (Erve Voszang). Op latere kaarten is het terrein aangeduid als Vlotgaarsmaten (Vletgaarsmaten). Het toponiem 'maat' heeft betrekking op een grasland dat vanwege de hoge vochtigheid ongeschikt is voor begrazing. De percelering blijft tot circa 1975 min of meer ongewijzigd ten opzichte van 1832; er worden wat bochten rechtgetrokken, enkele sloten rondom het plangebied zijn gedempt, maar verder is de inrichting vrijwel ongewijzigd gebleven. Rond 1976 heeft de bebouwde kom van Holten zich tot aan de Aaltinksweg uitgebreid.

⁶ bron: hisgis.nl

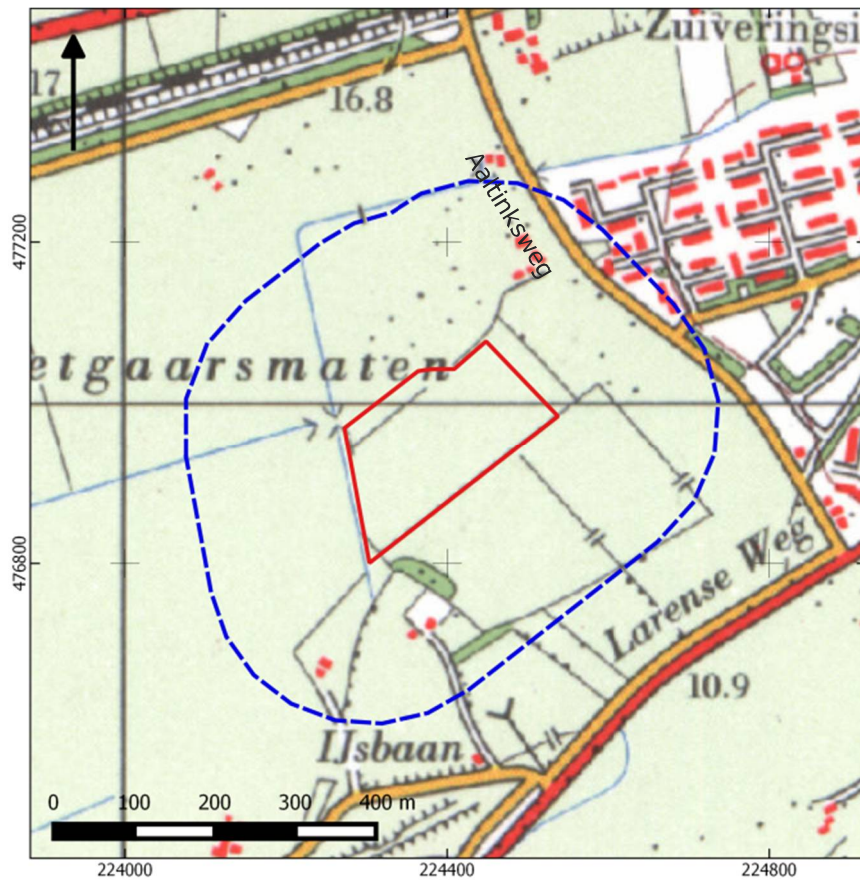

Afbeelding 5. Uitsnede uit de eerste kadastrale kaart, circa 1832. De locatie van het plangebied is rood omlijnd. Geel: hooiland, beige: bouwland, lichtgroen: weideland, donkergroen: bos/opgaand hout, lichtpaars: heide; rood: bebouwing. Bron: hisgis.nl.

Afbeelding 6. Uitsnede uit de topografische kaart van 1975. Bron: topotijdreis.nl.

Rond 1975 heeft waarschijnlijk een ruilverkaveling plaatsgevonden. Op de topografische kaart van 1976 zijn de meeste verkavelingsloten verdwenen en er zijn enkele nieuwe voor in de plaats verschenen.

Afbeelding 7. Uitsnede uit de topografische kaart van 1976. Bron: topotijdreis.nl.

Vanaf 1988 is het plangebied niet langer als grasland in gebruik. Vermoedelijk is het bouwrijp gemaakt en ligt het nu braak. Tussen 1976 en 1988 is ook de vijver in de hoek Larense Weg – Aaltinksweg aangelegd (zie afbeelding 1). Tot op heden is het plangebied echter niet bebouwd geweest.

HOOFDSTUK 3 CONCLUSIE EN VERWACHTINGSMODEL

3.1 CONCLUSIE

Op basis van de inventarisatie kan het volgende geconcludeerd worden. Het plangebied ligt aan de voet van een stuwwal. De ondergrond bestaat uit (verspoeld) dekzand waarop zich vanaf circa 3850 voor Chr. veen kon ontwikkelen. Door ontginning is dit veen vanaf 1000 na Chr. geleidelijk verdwenen. Rond 1832 resteerde vermoedelijk slechts nog een dunne venige of moerige laag. Tegenwoordig ligt dekzand niet dieper dan circa 120 cm –mv. In het meest oostelijk deel ligt het dekzand vermoedelijk wat hoger. Op basis van naburig archeologisch veldonderzoek en op basis van het AHN kan worden aangenomen dat hier de gordeldekzanden langzaam opduiken.

In aangrenzende percelen ten noorden en westen van het plangebied is vrijwel consequent sprake van een tot in het dekzand verstoord bodemprofiel. Op basis van dit verstoorde bodemprofiel werd vervolgonderzoek niet noodzakelijk geacht. De bodemverstoringen zijn in verband gebracht met diepploegen in het kader van de ruilverkavelingen uit de vorige eeuw. Op basis van de wijzigingen in de verkavelingen op oude kaarten kan worden aangenomen dat rond 1975 een dergelijke ruilverkaveling heeft plaatsgevonden.

In de omgeving (buiten het onderzoeksgebied – 200 m rondom het plangebied) zijn diverse waarnemingen bekend. Het betreft hoofdzakelijk vuursteenvondsten uit het mesolithicum, waaronder vermoedelijk een nederzittingscomplextypen, maar er zijn ook twee losse vondsten uit de periode midden-neolithicum – bronstijd bekend, alsmede vondsten en grondsporen uit de periode late middeleeuwen – nieuwe tijd, waaronder paalwormen behorende tot een landweer die ten zuiden van het onderzoeksgebied liep. Op oude kaarten is het terrein aldoor onbebouwd geweest. Het was tot circa 1988 in gebruik als grasland. Op basis van de topografische kaart kan worden aangenomen dat in dat jaar grondwerkzaamheden hebben plaatsgevonden: vermoedelijk is grondverbetering toegepast waarbij de moerige laag is gemengd met zand en/of waarbij een zandpakket is opgebracht. In de afgelopen jaren is het plangebied in gebruik geweest als maïsakker.

3.2 VERWACHTINGSMODEL

In de directe omgeving komen hogere gronden voor (gordeldekzandrug, dekzandruggen, stuwwal) die waarschijnlijk aantrekkelijker waren voor bewoning. Dit blijkt uit diverse vondsten die op de hogere gronden zijn gedaan. Het meest oostelijke deel van het plangebied ligt vermoedelijk op het begin van de helling van de gordeldekzandrug. Vanaf het moment dat het plangebied met veen bedekt raakte

(in de loop van het neolithicum), was het ongeschikt voor bewoning. Het bleef tot in de vorige eeuw een relatief laaggelegen, nat en drassig gebied. Gedurende de afgelopen eeuw heeft tenminste een keer een ruilverkaveling plaatsgevonden. De aangrenzende laaggelegen percelen zijn daarbij vrijwel volledig tot in het dekzand geploegd. Vermoedelijk is dat ook hier het geval geweest. Op basis van de landschappelijke situatie is, samengevat, sprake van een lage verwachting op archeologische resten. De context van eventueel aanwezige resten is bovendien zeer waarschijnlijk verdwenen als gevolg van de bodemverstoringen die hebben plaatsgevonden. Archeologisch relevante resten worden daarom niet meer verwacht.

HOOFDSTUK 4 SELECTIEADVIES

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek is de kans klein dat het plangebied archeologische sporen bevat. De context van eventuele sporen/resten is bovendien zeer waarschijnlijk verstoord. Het archeologisch belang van nog aanwezige archeologische resten is daardoor laag. Om deze reden adviseren we geen vervolgonderzoek uit te voeren en het plangebied vrij te geven.

De implementatie van dit advies is overgenomen door de gemeente Rijssen-Holten, hierin vertegenwoordigd door de archeologisch adviseur van de gemeente, de heer A. Vissinga.

Mochten bij graafwerkzaamheden onverhoopt toch archeologische resten worden aangetroffen, dan geldt conform de Erfgoedwet (art. 5.10) een meldingsplicht. Dit kan bij de gemeente of haar regio-archeoloog.

literatuur

Berendsen, H.J.A., 2005 (1997). *Landschappelijk Nederland. De fysisch geografische regio's*. Assen.

Berendsen, H.J.A., 2008. *De vorming van het land*. Assen.

Borsboom, A.J. en J.W.H.P. Verhagen, 2012. *KNA Leidraad Inventariserend Veldonderzoek. Deel: Proefsleuvenonderzoek (IVO-P)*. Gouda.

Bosch, J.H.A., 2008. *Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode versie 1.1. Op basis van de Standaard Boorbeschrijvingsmethode versie 5.2. Deltares-rapport 2008-U-R0881/A*.

Diepeveen-Jansen, M. en M. Reneerkens, 2004. *Holten-De Liezen. Een bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek*. Amersfoort.

Mousch, R.G. van, S. van Dalen, P.A.M. Dijkstra en L. Smit, 2006. *Rijssen-Holten De Liesen. Inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven. BAAC-project 06.191*. 's-Hertogenbosch.

Mulder, E.F.J. de, 2003. *De ondergrond van Nederland*. Groningen.

Nederlands Normalisatie-instituut, 1989. Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters, Nederlands Normalisatie-instituut Delft.

Oudhof, J.W.M. en M.P.J. Gouw, 2002. *Archeologische effectrapportage plangebied Vletgaarsmaten II (Fase A en B), gemeente Rijssen. Vestigia-rapport V66*. Amersfoort.

Tol, A.J., J.W.H.P. Verhagen en M. Verbruggen, 2012. *Leidraad inventariserend veldonderzoek; Deel: karterend booronderzoek v2*. SIKB

Verschoor, C., J. W. Oudhof en R. Schrijvers, 2008 (1). *Keizersweg te Holten, gemeente Rijssen-Holten. Een Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek door middel van boringen*. Amersfoort.

Verschoor, C., J.W. Oudhof en R. Schrijvers, 2008 (2). *Aanvullend booronderzoek Vletgaarsmaten fase II, gemeente Rijssen-Holten*. Amersfoort.

Archeologische databases/internetbronnen

ArchisIII

www.topotijdreis.nl

www.hisgis.nl

Gebruikte kaarten

Historische kaarten vanaf 1890 tot en met 2015. Bron: www.topotijdreis.nl. Geraadpleegd op 10-3-2019

Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN2), nauwkeurigheid Z-waarde ≤ 5 cm. Bron: www.ahn.nl. Geraadpleegd op 9-3-2019 1

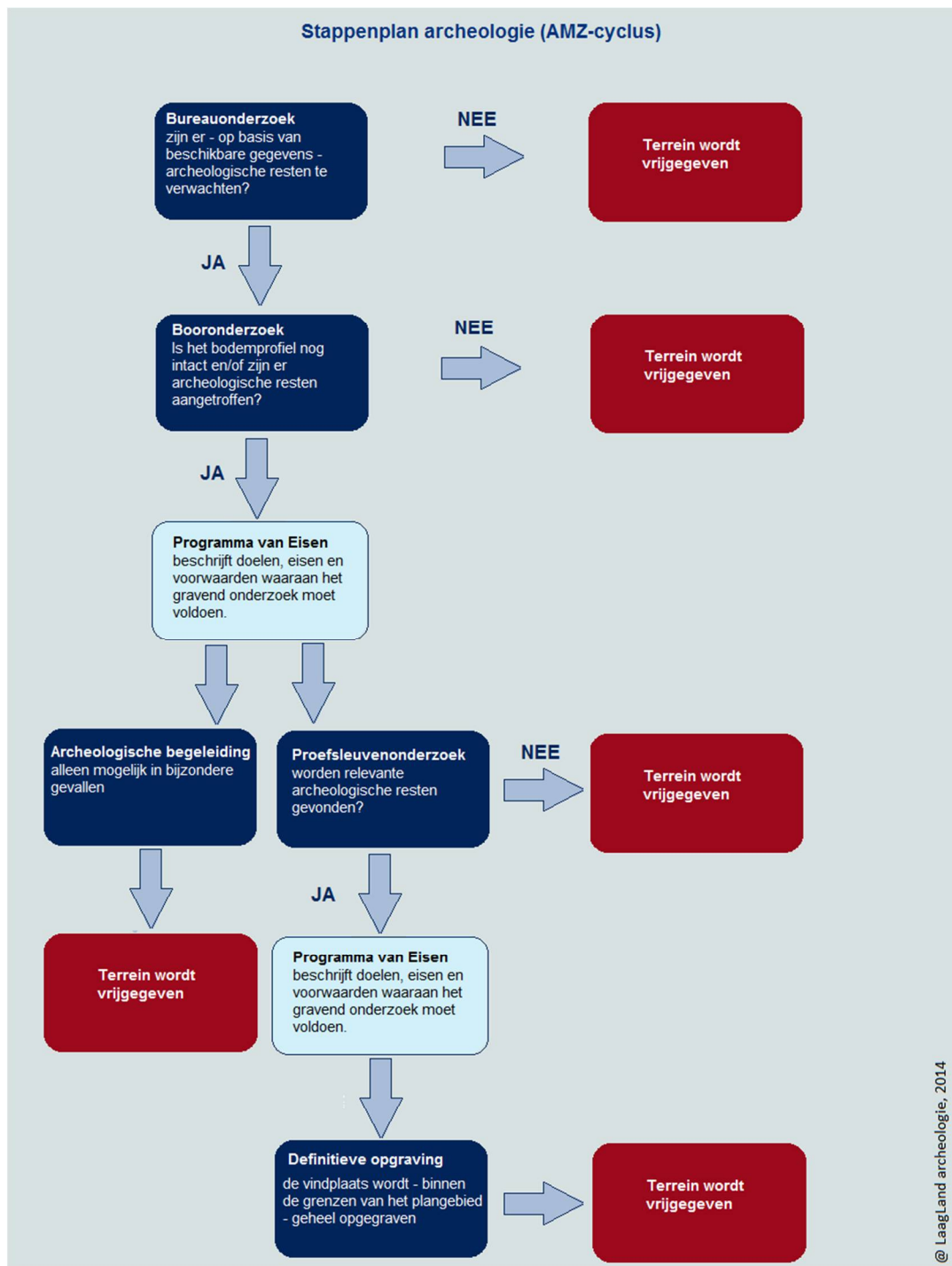
Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000. Bron: www.pdok.nl. Geraadpleegd op 9-3-2019 1

Geomorfologische kaart van Nederland, schaal 1:50.000. Bron: www.pdok.nl.
Geraadpleegd op 9-3-2019 1

1e Kadastrale kaart uit circa 1832 (gedigitaliseerd). Bron: www.hisgis.nl.
Geraadpleegd op 10-3-2019

Verwachtingskaart. Bron: gemeente Rijssen-Holten. Geraadpleegd op 9-3-2019 1

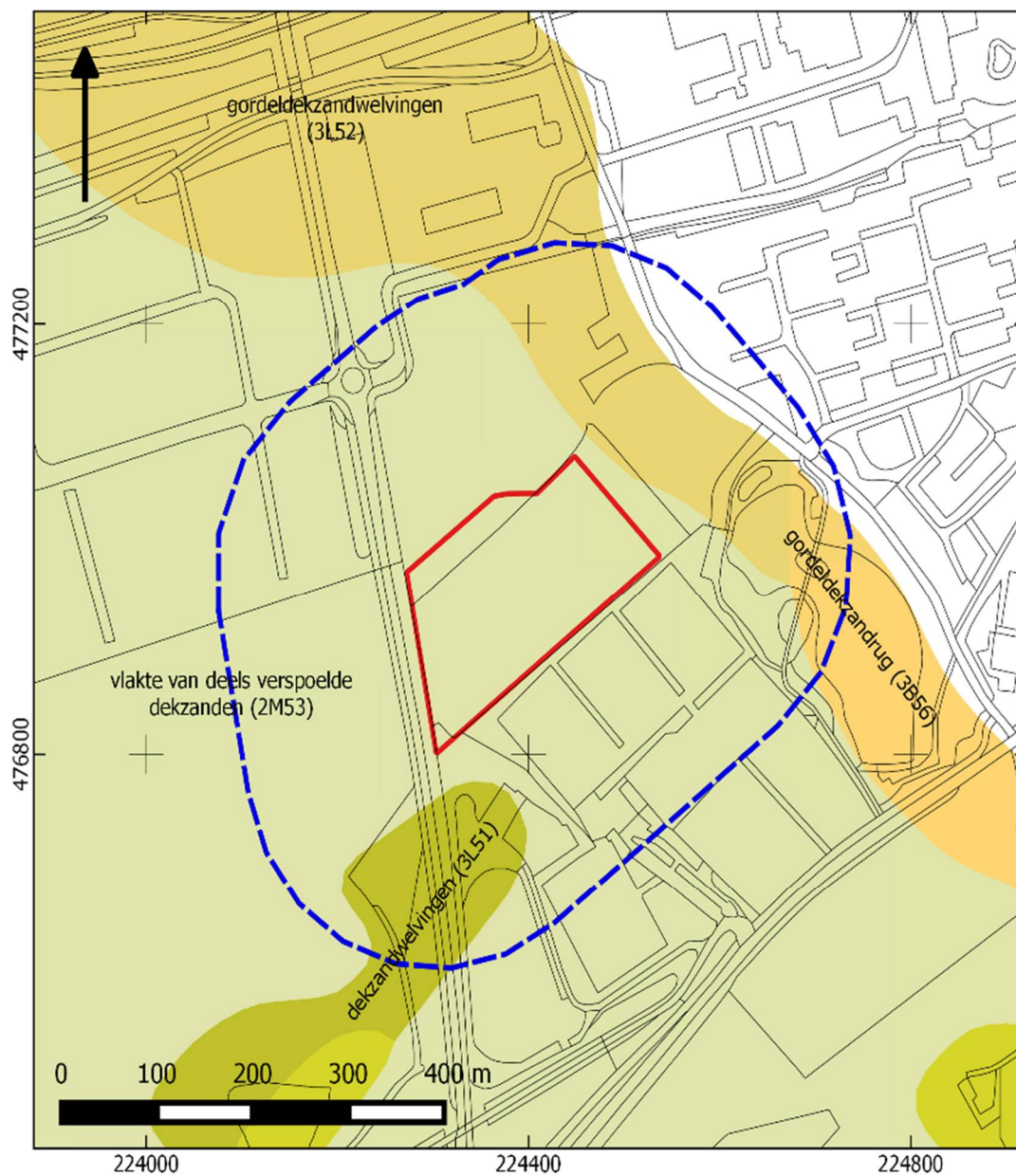
BIJLAGE 1 AMZ-CYCLUS

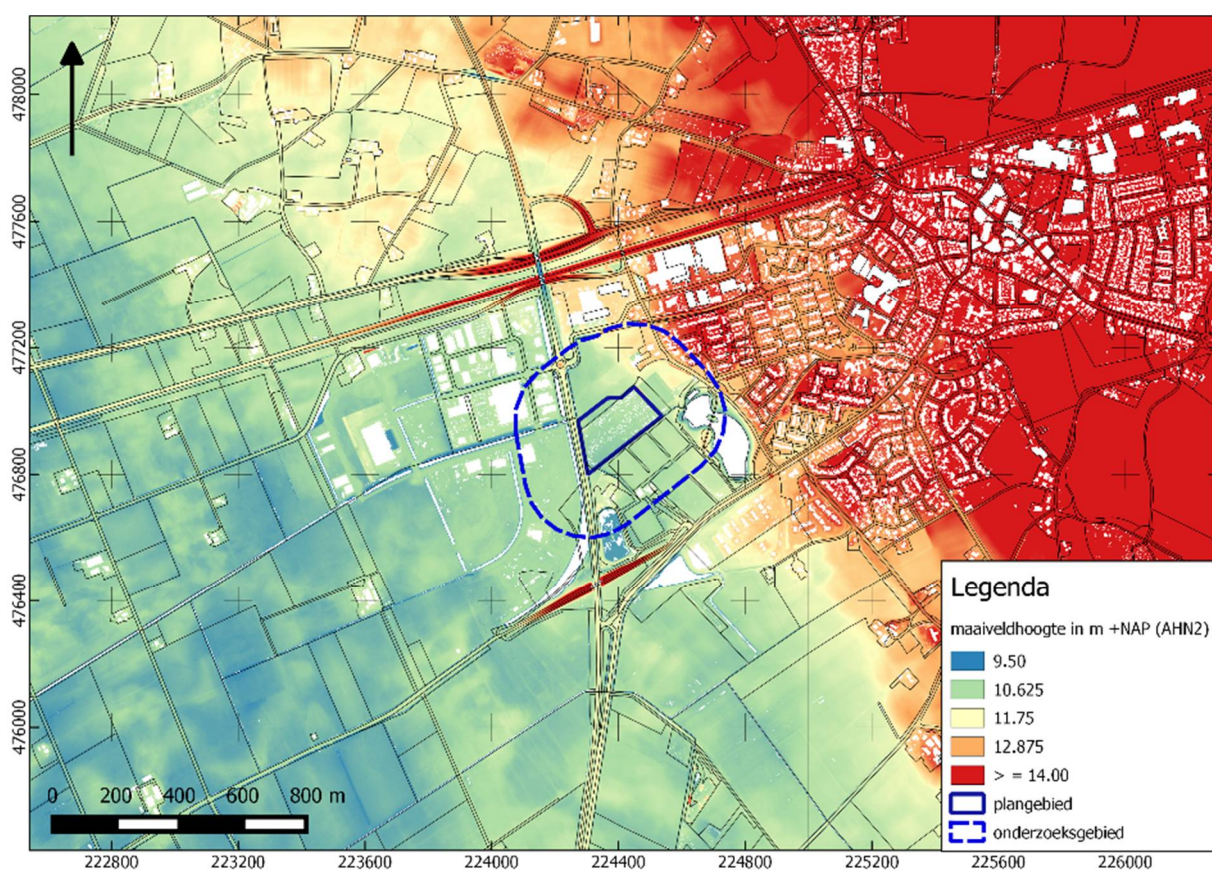
BIJLAGE 2 ARCHEOLOGISCHE PERIODEN

Archeologische perioden			Datering	
Nieuwe tijd		C	-1795	
		B	-1650	
		A	-1500	
Middeleeuwen		Laat	-1250	
		Vol	-1050	
		vroeg	Ottoons	-900
			Karolingisch	-725
			Merovingisch	-450
Romeinse tijd		Laat	-270	
		Midden	-70 na Chr.	
		Vroeg	-15 voor Chr.	
Prehistorie	Ijzertijd	Laat	-250	
		Midden	-500	
		Vroeg	-800	
	Bronstijd	Laat	-1100	
		Midden	-1800	
		Vroeg	-2000	
	Neolithicum	Laat	-2850	
		Midden	-4200	
		Vroeg	-4900/5300	
	Mesolithicum	Laat	-6450	
		Midden	-8640	
		Vroeg	-9700	
	Paleolithicum	Jong	-35.000	
		Midden	-250.000	
		Oud		
@ Laagland Archeologie, 2014				

BIJLAGE 3 GEOMORFOLOGISCHE KAART

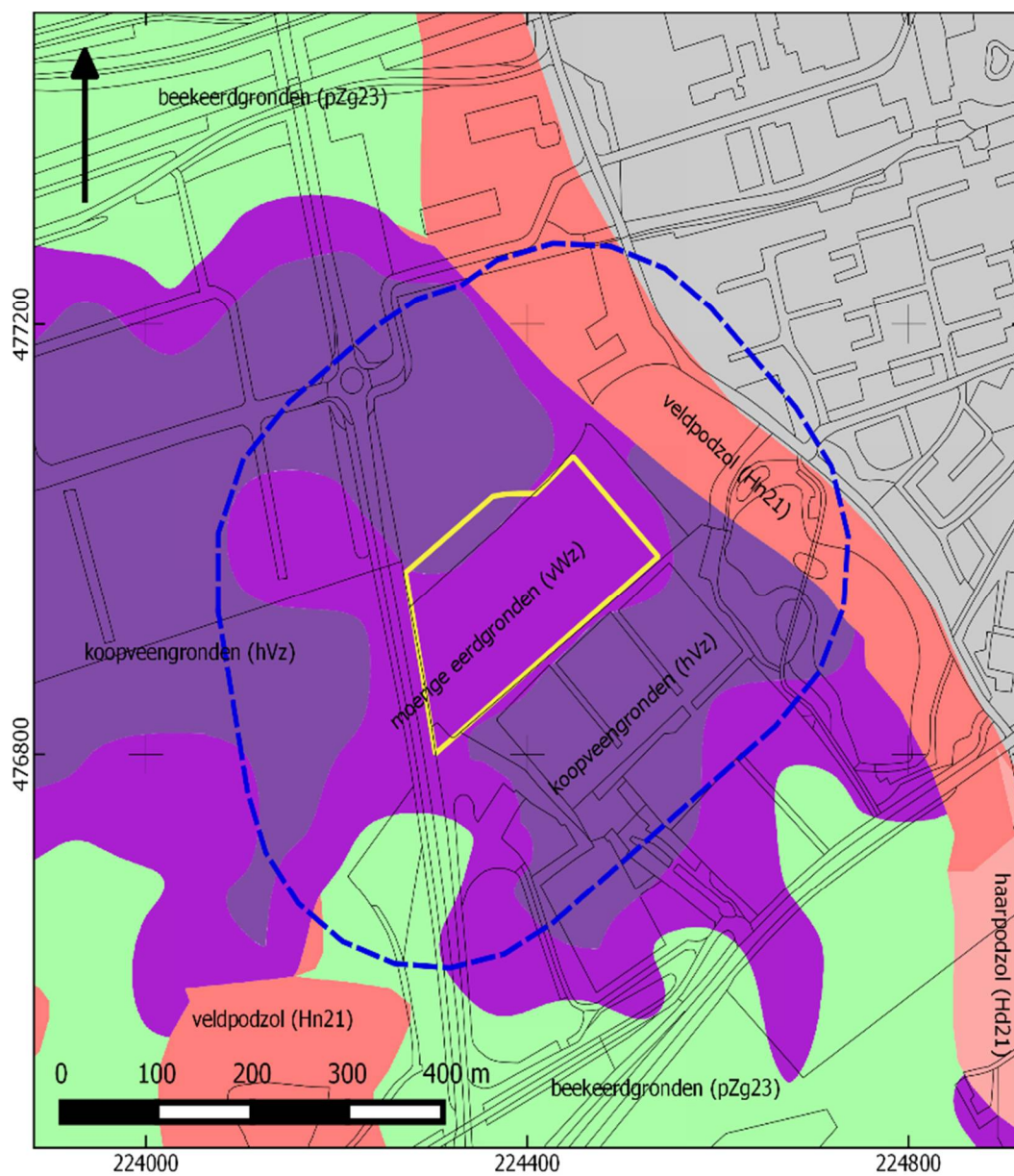
BIJLAGE 4 ACTUEEL HOOGTEBESTAND NEDERLAND

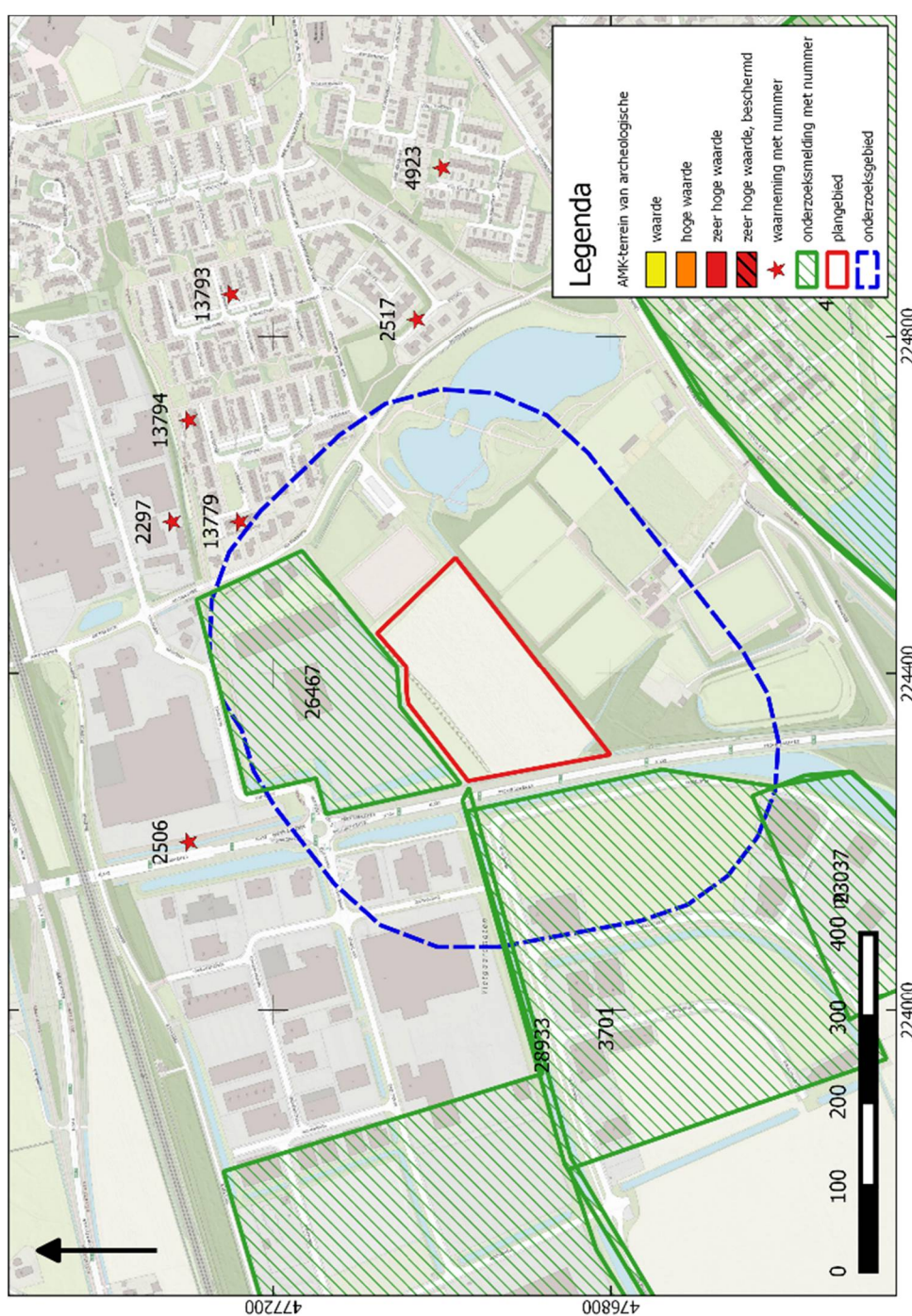
BIJLAGE 5 GEMEENTELIJKE ARCHEOLOGISCHE VERWACHTINGSKAART

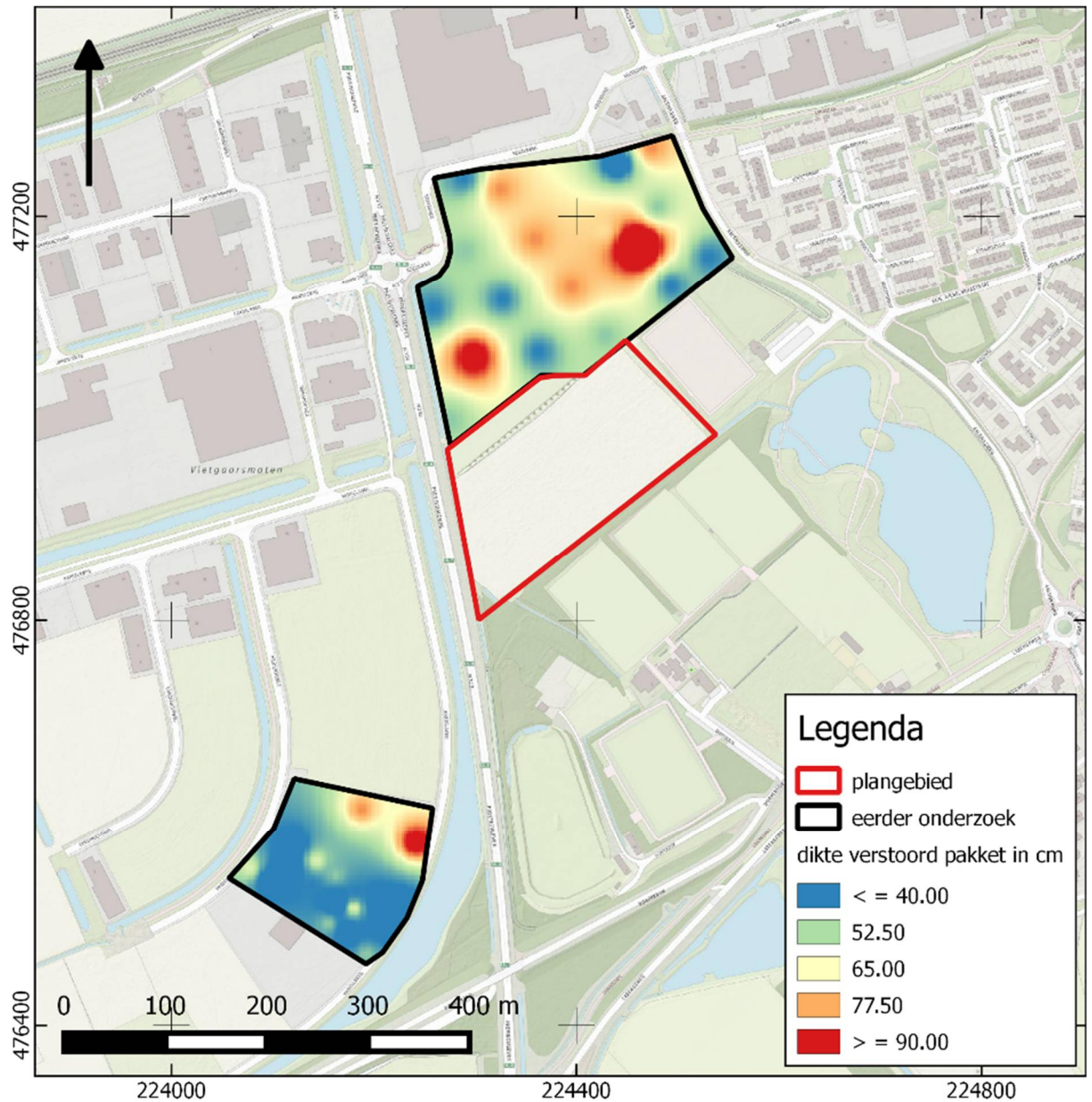
BIJLAGE 6 BODEMKAART

BIJLAGE 7 WAARNEMINGEN, AMK- TERREINEN EN ONDERZOEKSMELDINGEN

BIJLAGE 8 DIKTE VERSTOORD PAKKET NABURIG ONDERZOEK

BIJLAGE 9 DIEPTE INTACT DEKZAND NABURIG ONDERZOEK

